

Obsah

I. DÍL

1. Osteoartróza	21
1.1. Diagnostika	21
1.1.1. Subjektivní kloubní příznaky	21
Bolest	21
Ztuhlost kloubu	22
Omezení pohybových schopností	22
Pocit nejistoty a nestability	22
1.1.2. Objektivní klinické vyšetření	22
1.1.3. Rentgenologické změny	23
1.1.4. Osteoartróza ručních kloubů	27
1.1.5. Osteoartróza kolenních kloubů	28
1.1.6. Osteoartróza kyčelních kloubů	29
1.1.7. Osteoartróza páteře – spondylóza	30
1.1.8. Zvláštní formy degenerativních kloubních chorob	30
Primární generalizovaná osteoartróza	30
Erozivní osteoartróza	30
Ankylozující hyperostóza – difúzní idiopatická skeletální hyperostóza (DISH)	31
Lumbální spinální stenóza	32
Některé další podskupiny osteoartrózy z hlediska vzniku a průběhu	32
1.2. Průběh a prognóza	33
1.3. Terapie	33
1.3.1. Farmakoterapie	33
1.3.2. Nefarmakologická terapie	35
Šetření kloubu	35
Snížení hmotnosti	35
Aplikace tepla	36
Aplikace chladu	36

Cvičení	36
Tejpování pately	38
Asymetrické vložky do bot	38
Informace o chorobě	38
1.3.3. Terapie chirurgická	38
2. Bolestivé poruchy páteře (Jaromír Kolařík)	41
2.1. Bolestivá páteř	41
2.1.1. Zdroje bolesti v pohybovém segmentu	41
2.1.2. Ráz bolesti	41
2.1.3. Radikulární syndrom	43
2.1.4. Syndrom intervertebrálního kloubku (fasetový syndrom, pseudoradikulární syndrom)	47
2.2. Etiologické faktory u vertebrogenních algických syndromů	52
2.3. Vyšetření páteře	62
2.3.1. Vyšetření ve stoji	62
2.3.2. Vyšetření krční a hrudní páteře vsedě	64
2.3.3. Vyšetření vleže na zádech	64
2.3.4. Vyšetření v poloze na břiše	65
2.3.5. Neurologické vyšetření	66
2.4. Krční páteř	68
2.4.1. Patogeneze	68
2.4.2. Zobrazovací metody u cervikálních syndromů	71
2.4.3. Kineziologie krční páteře	72
2.5. Cervikální syndromy	76
2.5.1. Příznaky	76
2.5.2. Lokální krční bolestivé syndromy	79
Cervikokraniální algické syndromy	83
Diferenciální diagnóza lokálních cervikálních algických syndromů	84
2.5.3. Cervikobrachiální syndromy	85
Cervikobrachiální syndrom způsobený osteofyty processus uncinatus	90
Diferenciální diagnóza	91
Syndromy horní hrudní apertury (SHHA)	91
Neuralgická amyotrofie (idiopatická brachiální plexopatie) ..	94
Traumatická avulze krčních nervových kořenů	94
Syndrom karpálního tunelu	95
Cervikogenní bolesti v okolí ramenního kloubu	96
Infekce	97

2.5.4. Cervikokefalický syndrom	97
2.5.5. Cervikální myelopatie	103
2.5.6. Poúrazové cervikální syndromy	106
Posttraumatické cervikální syndromy	107
Posuzování úrazu pro pojišťovací účely	108
2.5.7. Terapie cervikálních syndromů	109
Konzervativní terapie	110
Chirurgická terapie	124
2.6. Algické syndromy hrudní páteře	125
2.6.1. Průběh a prognóza	128
2.6.2. Diferenciální diagnóza	129
2.6.3. Funkční vyšetření hrudní páteře	131
2.7. Lumbosakrální algické syndromy	132
2.7.1. Epidemiologie rizikových faktorů	135
2.7.2. Cíle a úskalí léčby	137
2.7.3. Anatomické poznámky	138
2.7.4. Biomechanika lumbální páteře	139
2.7.5. Patogeneze	141
2.7.6. Biochemické a strukturální vlastnosti disku	142
2.7.7. Patologie	143
2.7.8. Etiologie radikulárních bolestí a senzitivních poruch v DK ...	149
2.7.9. Klinické vyšetření	150
2.7.10. Klinický obraz	154
Lokalizované lumbální syndromy	154
Akutní formy LLS	155
Chronicky recidivující lumbosakrální syndromy	157
Fasetové syndromy	158
Diferenciální diagnóza	159
Klidová bolest	160
Syndrom ztuhlosti lumbo-ischio-krurální	161
2.7.11. Lumbosakrální kořenové syndromy	162
Klinické příznaky provázející protruzi a herniaci disku	163
Kořenová symptomatika lumbosakrálních syndromů	165
Diferenciální diagnóza radikulárních syndromů	168
2.7.12. Syndroma caudae equinae	169
2.7.13. Stenóza lumbálního páteřního kanálu	170
2.7.14. Lumbosakrální syndromy v graviditě	176
2.7.15. Zobrazovací metody v oblasti lumbosakrální páteře	177
Rutinní rtg LS páteře	177
Herniace disku v CT a MR obrazu	180

2.7.16. Terapie lumbosakrálních bolestivých syndromů	183
Vlastní terapie lumbosakrálních bolestivých syndromů	190
Klid na lůžku	191
Aplikace tepla	192
Masáž	192
Elektroterapie	193
Transkutánní elektrická nervová stimulace (TENS)	193
Medikamentózní terapie	194
Obstříkovací techniky	198
Léčebný tělocvik	204
2.7.17. Chirurgická terapie	207
Intradiskální instilace	207
Perkutánní lumbální diskektomie	208
Fotonukleolýza	208
Diskektomie	208
Fúze	210
3. Mímkoloubní revmatické bolestivé syndromy	213
3.1. Burzitidy	213
Terapie burzitid	215
3.2. Tendinitidy	215
Terapie tendinitid	217
3.3. Entezopatie	217
Terapie entezopatií	218
3.4. Bolestivé rameno	218
Terapie bolestivého ramene	221
3.5. Polymyalgia rheumatica	221
Terapie polymyalgie	222
3.6. Fibromyalgie	223
Terapie fibromyalgického syndromu	226
3.7. Poškození z opakovaného přetížení (Repetitive Strain Injury – RSI)	226
Terapie syndromu z opakovaného přetížení	227
4. Revmatoidní artritida a její varianty	229
4.1. Diagnostická kritéria	229
4.2. Kloubní projevy v počátku revmatoidní artritidy	231
Akutní monoartritida	231
Akutní polyartritida	232
Chronická artritida	233

4.3. Chronická artritida jako projev jiných revmatických onemocnění	235
Lokalizace kloubních projevů	238
4.4. Mimokloubní projevy revmatoidní artritidy	238
4.5. Terapie revmatoidní artritidy	240
Obecná opatření	240
Farmakoterapie	241
Rehabilitační terapie	242
Terapie fyzikální a lázeňská	243
Chirurgická terapie revmatoidní artritidy	243
5. Metabolické kostní choroby	245
5.1. Osteoporóza	245
5.1.1. Klinické projevy	246
Speciální vyšetření	248
5.1.2. Prevence a terapie osteoporózy	249
5.2. Křivice a osteomalacie	250
5.2.1. Klinické projevy	251
5.2.2. Terapie osteomalacie	253
6. Infekční a reaktivní artritidy	255
6.1. Infekční artritidy	255
Některé formy infekčních artritid	256
6.1.1. Diagnostický přístup k infekční artritidě	257
6.1.2. Terapie infekčních artritid	258
6.2. Reaktivní artritidy	258
6.3. Revmatická horečka	259
6.3.1. Klinický obraz	259
Laboratorní nálezy	261
Diagnostická kritéria (Jonesova)	261
6.3.2. Terapie	262
6.4. Reiterův syndrom	262
6.4.1. Klinický obraz	263
Laboratorní vyšetření	266
6.4.2. Terapie	266
6.5. Lymeská artritida	267
6.5.1. Klinický obraz	267
Laboratorní nálezy	269
6.5.2. Terapie	269

6.6. Psoriatická artritida	270
6.6.1. Klinický obraz	270
6.6.2. Terapie	272
7. Nemoci kloubů a páteře	
   u dětí a dospívajících (Pavla Vavřincová)	273
7.1. Poruchy páteře u dětí a dospívajících	273
7.1.1. Krční páteř	273
7.1.2. Hrudní a bederní páteř	274
7.1.3. Držení těla	275
7.1.4. Hyperkyfóza	276
7.1.5. Scheuermannova choroba (adolescentní či juvenilní kyfóza) ..	277
7.1.6. Lordóza	277
7.1.7. Skolióza	278
7.2. Zánětlivé kloubní choroby u dětí	279
7.2.1. Juvenilní chronická artritida (JCA)	279
Terapie zánětlivých chorob kloubů u dětí	281
7.2.2. Juvenilní ankylozující spondylitida (JAS)	282
7.2.3. Ostatní artritidy a tzv. spondylartritidy spojené s HLA-B 27	283
8. Vady končetin a kloubů	
   u dětí a dospívajících (Pavla Vavřincová)	285
8.1.1. Rameno	286
8.1.2. Loket	287
8.1.3. Zápěstí a ruka	287
8.1.4. Kyčel	288
8.1.5. Kolenou	290
8.1.6. Hlezenní kloub a noha	292
9. Úžinové syndromy	295
9.1. Úžinové syndromy v oblasti horní končetiny	295
9.1.1. Útlak n. medianus	295
9.1.2. Útlak n. ulnaris	297
9.1.3. Útlak n. interosseus posterior	298
9.1.4. Útlak n. dorsalis scapulae	298

9.2. Úžinové syndromy v oblasti dolní končetiny	299
9.2.1. Útlak n. cutaneus femoris lateralis (meralgia paraesthetica) ..	299
9.2.2. Útlak n. fibularis	299
9.2.3. Útlak n. saphenus	299
9.2.4. Útlak n. ilioinguinalis a n. obturator	300
9.2.5. Syndrom tarzálního tunelu	300
9.2.6. Mortonova metatarzalgie	300
10. Zánětlivé spondylartropatie	301
10.1. Ankylozující spondylitida	302
Diagnostika spondylitid	302
10.2. Nediferencované spondylartropatie	308
Diagnostická kritéria spondylartropatií podle Amora	308
Předběžná kritéria ESSG pro diagnózu nediferencovaných spondylartropatií	309
10.3. Terapie ankylozující spondylitidy	310
11. Dna	313
11.1.1. Diagnostika	316
11.1.2. Terapie dny	319
Terapie akutního dnavého záchvatu	319
Terapie v bezzáchvatovém období	319
II. DÍL	
12. Stručný přehled vyšetřovacích postupů u kloubních chorob	325
12.1. Anamnéza	325
12.2. Fyzikální vyšetření	327
12.2.1. Vyšetření kloubů	327
12.2.2. Vyšetření páteře	328
12.2.3. Vyšetření svalů, úponů a šlach	330
12.3. Speciální vyšetřovací postupy	330
12.4. Laboratorní vyšetřovací postupy	331
12.4.1. Hematologické vyšetřovací metody	331
12.4.2. Biochemické vyšetřovací metody	331

12.4.3. Imunologické vyšetřovací metody	332
12.4.4. Vyšetření synoviální tekutiny	334
12.4.5. Rentgenologické vyšetření	335
13. Diferenciální diagnostika bolestí v oblasti zápěstí a ruky	337
13.1. Anatomie zápěstí a ruky	337
13.1.1. Zápěstní (radiokarpální) kloub	337
13.1.2. Karpometakarpální kloub	337
13.1.3. Metakarpofalangeální klouby	338
13.1.4. Proximální a distální interfalangeální klouby	338
13.2. Vyšetřovací postupy	339
13.2.1. Aspekce	339
13.2.2. Palpace	340
13.2.3. Bolesti v oblasti zápěstí	341
Kloubní	341
Mimokloubní	341
13.2.4. Bolesti v oblasti ruky	342
Kloubní	342
Mimokloubní	345
14. Diferenciální diagnostika bolestí v loketním kloubu	347
14.1. Anatomie loketního kloubu	347
14.2. Vyšetření loketního kloubu	347
14.2.1. Anamnéza	347
14.2.2. Aspekce	348
14.2.3. Palpace	348
14.3. Onemocnění mimosynoviálních částí loketního kloubu	348
14.3.1. Epikondylitidy	348
14.4. Monoartikulární postižení loketního kloubu	349
14.4.1. Osteoartróza	349
14.4.2. Infekční artritida	350
14.4.3. Osteochondritis dissecans	350
14.4.4. Neuropatická artropatie	350
14.4.5. Chondromatóza	350
14.5. Postižení loketního kloubu v rámci polyartikulárního onemocnění	351
14.5.1. Revmatoidní artritida	351
14.5.2. Séronegativní spondylartropatie	351

14.5.3. Dnavá artritida	351
14.5.4. Chondrokalcinóza	351
14.5.5. Hemofilie	352
14.5.6. Maligní procesy	352
15. Diferenciální diagnostika bolestí v ramenním kloubu	353
15.1. Anatomie ramenního kloubu	353
15.2. Vyšetření ramenního kloubu	354
15.2.1. Anamnéza	354
15.2.2. Aspekce	354
15.2.3. Palpace	354
15.2.4. Vyšetření hybnosti	354
15.3. Monoartikulární postižení ramenního kloubu	356
15.3.1. Akutní postižení	356
15.3.2. Chronická postižení	358
15.4. Postižení ramenního kloubu u systémových revmatických chorob	359
15.5. Bolest přenesená do ramenního kloubu z jiných oblastí	359
15.6. Bolesti ramenního kloubu jako projev postižení akromioklavikulárního nebo sternoklavikulárního kloubu	360
16. Diferenciální diagnostika bolestí v oblasti nohy a hlezenního kloubu	363
16.1. Anatomie kloubů nohy	363
16.2. Vyšetření nožních kloubů a hlezenního kloubu	364
16.2.1. Anamnéza	364
16.2.2. Inspekce	364
16.2.3. Palpace	365
16.2.4. Vyšetření hybnosti	366
16.2.5. Bolesti v přední části nohy	366
16.2.6. Bolesti ve střední části nohy	369
16.2.7. Bolesti paty	370
Bolesti v zadní části patní kosti	371
Bolest ve spodní části paty	371
16.3. Diferenciální diagnostika bolestí v oblasti hlezenního kloubu	372

17. Diferenciální diagnostika postižení kolenního kloubu	373
17.1. Anatomie kolenního kloubu	373
17.2. Vyšetření kolenního kloubu	373
17.2.1. Anamnéza	373
17.2.2. Aspekce	374
17.2.3. Palpace	375
17.2.4. Vyšetření pohyblivosti kloubu	375
17.2.5. Vyšetřovací manévry na postižení menisků	376
17.2.6. Vyšetřovací manévry na stabilitu kolenního kloubu	376
Kolaterální vazy	377
Zkřížené vazy	377
Přední zásuvkový manévr	378
Zadní zásuvkový manévr	378
Rentgenologické vyšetření kolenního kloubu	378
17.2.7. Vyšetření synoviální tekutiny	379
17.2.8. Kloubní biopsie	381
17.2.9. Artroskopie	381
17.3. Monoartikulární postižení kolenního kloubu	382
17.3.1. Akutně vzniklé bolestivé zduření kolenního kloubu	382
17.3.2. Subakutní a chronická monoartritida kolenního kloubu	385
17.3.3. Nezánettivé bolestivé postižení struktur kolenního kloubu ..	385
17.3.4. Postižení koleníkloubních struktur (periarthropathia genus)	387
17.3.5. Postižení kolenního kloubu v rámci polyartikulárního onemocnění	389
18. Diferenciální diagnostika bolestí v kyčelním kloubu	391
18.1. Anatomie kyčelního kloubu	391
18.2. Vyšetření kyčelního kloubu	391
18.2.1. Anamnéza	391
18.2.2. Aspekce	392
18.2.3. Vyšetření hybnosti kyčelního kloubu	392
18.2.4. Rentgenologické a laboratorní vyšetření	393
18.3. Možná onemocnění kyčelního kloubu	393
18.3.1. Morbus Perthes (osteochondritis deformans coxae juvenilis)	395
18.3.2. Epiphyseolysis capitis femoris (coxa vara adolescentium) ..	395
18.3.3. Prchavá koxitida (coxitis fugax)	397
18.3.4. Infekční koxitidy	397

18.3.5. Revmatické koxitidy	398
18.3.6. Aseptická nekróza hlavice femuru	399
18.3.7. Algodystrofický syndrom kyčelního kloubu	399
18.3.8. Krystalické artropatie (nejčastěji chondrokalcinóza)	399
18.3.9. Koxartróza	400
18.3.10. Bolest v kyčli při metabolických kostních chorobách	401
18.3.11. Bolest v kyčli po totální náhradě kloubu	401
18.3.12. Bolest související s postižením kyčelního kloubu nebo jeho okolí nádorovým procesem	401
18.3.13. Bolesti pocházející ze struktur v okolí kyčelního kloubu (periarthritis coxae, periarthropathia coxae)	402
Zkratky	405
Literatura	407
Autoři	409
Poznámky	413